

**Ινστιτούτο Stephen Roth για τη Μελέτη
Σύγχρονου Αντισημιτισμού και Ρατσισμού**

Πανεπιστήμιο του Τελ Αβίβ

Έκθεση υπ' αριθμ. 8, 2011

Επιμέλεια: Δρ. Roni Stauber
Beryl Belsky

**ΑΝΤΙΣΗΜΙΤΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ: Η ΔΙΚΗ ΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ
ΠΛΕΥΡΗ**

Της Michal Navothι

Εισαγωγή

Στις 13 Δεκεμβρίου 2007, ο Έλληνας νεοναζί συγγραφέας και δικηγόρος Κωνσταντίνος Πλεύρης καταδικάστηκε σε 14 μήνες φυλάκιση με αναστολή από το Πρωτοδικείο, το Δευτεροβάθμιο Εφετείο Αθηνών, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ελληνικού Αντιρατσιστικού Νόμου 927/1979 (εφεξής ο Αντιρατσιστικός Νόμος), για ένα καταφανώς αντισημιτικό βιβλίο που εξέδωσε με τίτλο, *Εβραίοι, όλη η Αλήθεια*.² Το Δευτεροβάθμιο Εφετείο Αθηνών λειτουργεί ως πρωτοδικείο όταν τουλάχιστον ένας από τους κατηγορουμένους είναι νομικός.³

Ο Πλεύρης κατηγορήθηκε για παραβίαση του Άρθρου 1, Παράγραφος 1 και του Άρθρου 2 του Αντιρατσιστικού Νόμου 927/79 και συγκεκριμένα:

δημοσίως, δια του τύπου, με πρόθεση προέτρεψε σε πράξεις και ενέργειες δυνάμενες να προκαλέσουν διακρίσεις, μίσος και βία κατά προσώπων και ομάδων προσώπων, εκ μόνου του λόγου της φυλετικής και εθνικής καταγωγής αυτών, ενώ εξέφρασε και ιδέες προσβλητικές κατά ομάδος προσώπων λόγω της φυλετικής και εθνικής καταγωγής των και δη των Εβραίων γενικώς.⁴

Το αποτελούμενο από 1.400 σελίδες βιβλίο, που συκοφαντεί τους Εβραίους και αρνείται το Ολοκαύτωμα, είναι ένα από τα πιο εμπειριστατωμένα αντισημιτικά συγγράμματα που έχουν εμφανισθεί στην Ελλάδα από την εποχή του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου. Σε αυτό, ο Πλεύρης, ένας παραγωγικός συγγραφέας, δηλώνει: «Είμαι Ναζί, φασίστας, ρατσιστής, αντιδημοκράτης, αντισημίτης» (σελ. 600).⁵

Κατά την ημέρα της καταδίκης του ο Πλεύρης κατέθεσε έφεση. Στην απόφαση υπ' αριθμ. 913/2009, που εκδόθηκε την 27^η Μαρτίου 2009, το Πενταμελές Εφετείων Αθηνών (εφεξής Εφετείο Αθηνών) αθώωσε τον Πλεύρη, ακυρώνοντας την καταδίκη του από δικαστήριο χαμηλότερου βαθμού τον Δεκέμβριο του 2007. Στη συνέχεια, αιτήσεις για υποβολή αιτήματος αναίρεσης κατά της αθώωσής του υποβλήθηκαν στον εισαγγελία του Αρείου Πάγου. Στην απόφαση υπ' αριθμ. 3/2010 της 15^{ης} Απριλίου 2010, ο Ελληνικός Άρειος Πάγος (Ολομέλεια, Ποινικές) (εφεξής, Άρειος Πάγος ή Ακυρωτικό Δικαστήριο), ευρισκόμενος σε ολομέλεια, απόρριψε τις εφέσεις.

Στη συνέχεια ακολουθεί μία σύντομη μελέτη των τελευταίων δύο αποφάσεων: της απόφασης υπ' αριθμ. 913/2009 και της απόφασης υπ' αριθμ. 3/2010, και οι επακόλουθες εξελίξεις. Θα ήθελα επίσης να συσχετίσω τις εν λόγω νομικές διαδικασίες με τον Αντιρατσιστικό Νόμο και να ασκήσω κριτική στην προσέγγιση του ελληνικού δικαστικού συστήματος προς τον ρατσισμό και τον αντισημιτισμό.

Απόφαση υπ' αριθμ. 913/2009 – Εφετείο Αθηνών (27 Μαρτίου 2009)

Στις προτάσεις του ο Θανάσης Πλεύρης, υιός του Κωνσταντίνου Πλεύρη, δικηγόρος του στη δίκη και εκλεγμένος βουλευτής του ακροδεξιού κόμματος ΛΑΟΣ (Λαϊκός Ορθόδοξος Συναγερμός), ισχυρίστηκε ενώπιον του Εφετείου Αθηνών:

Ακούσαμε έναν μάρτυρα ενώπιον του δικαστηρίου, κάποιον που ισχυρίζεται ότι ομιλεί υπέρ των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, να λέει ότι απαγορεύεται για οποιονδήποτε να είναι Ναζιστής. Είναι δυνατόν μία δημοκρατική κοινωνία να απαγορεύει σε οποιονδήποτε να ομιλεί υπέρ του εθνικοσοσιαλισμού;⁶

Ζητώντας από το δικαστήριο να αθώσει τον κατηγορούμενο δήλωσε ότι «αποτελεί δημοκρατικό δικαίωμα κάθε πολίτη να ζητήσει την εξαφάνιση οποιουδήποτε πληθυσμού και την επαναλειτουργία του Άουσβιτς»⁷. Αναφορικά με τον Αντιρατσιστικό Νόμο, τόσο ο Θανάσης Πλεύρης όσο και ο Κωνσταντίνος Πλεύρης χλεύασαν τη δίκη, ισχυριζόμενοι ενώπιον του Εφετείου Αθηνών ότι έμαθαν για την ύπαρξη του εν λόγω νόμου μόλις εκδόθηκε το βιβλίο. Αυτό έρχεται σε αντίθεση με το γεγονός ότι ο Νόμος 927/79 δημοσιεύθηκε στο σύνολό του στις σελίδες 1294-6 του βιβλίου *Εβραίοι, Όλη η Αλήθεια*.⁸

Το Εφετείο Αθηνών ερμήνευσε αποσπάσματα από το βιβλίο του Πλεύρη, που συμπεριλαμβάνονταν στο κατηγορητήριο εν όψει του Άρθρου 1, Παράγραφος 1 και του Άρθρου 2 του Αντιρατσιστικού Νόμου. Για παράδειγμα, τα εξής:

«Έτσι θέλουν οι Εβραίοι. Διότι μόνον έτσι καταλαβαίνουν: εντός 24 ωρών και εκτελεστικό απόσπασμα». [sic]

Δεν θεωρήθηκαν από το δικαστήριο ως προτροπή σε πράξης βίας και μίσους έναντι των Ελλήνων Εβραίων. Παρόμοια, το απόσπασμα:

Απελευθερωθείτε από την Εβραϊκήν προπαγάνδα που σας εξαπατά με τα ψεύδη περί στρατοπέδων συγκεντρώσεων, θαλάμων αερίων, "φούρνων", και τα άλλα παραμύθια του ψευτοσλοκαυτώματος ... [sic] δεν θεωρήθηκαν προσβλητικά για τους Έλληνες Εβραίους.

Επομένως, αφού είχε καταδικασθεί από το Πρωτοδικείο για διπλή παραβίαση του Αντιρατσιστικού Νόμου, ο Πλεύρης αθώθηκε από το Εφετείο ως ακολούθως: αναφορικά με το άρθρο 1(1) – προτροπή σε πράξεις που και ενέργειες δυνάμεις να προκαλέσουν διακρίσεις, μίσος και βία – ο Πλεύρης αθώθηκε με τέσσερις ψήφους υπέρ και μία κατά. Αναφορικά με το Άρθρο 2 – έκφραση ιδεών προσβλητικών κατά ομάδος προσώπων – αθώθηκε κατ' ομοφωνία.⁹

Στο σκεπτικό του, το Εφετείο ανέφερε:

Ο κατηγορούμενος δεν στρέφεται κατά των Εβραίων, μόνο λόγω της φυλετικής και εθνικής καταγωγής τους αλλά κυρίως λόγω των επιδιώξεών τους για παγκόσμια κυριαρχία, των μεθόδων που χρησιμοποιούν για την ευόδωση αυτών και τη συνωμοτική τους δράση... Τα αναφερόμενα από το συγγραφέα, για την στήριξη των απόψεών του πραγματικά περιστατικά και οι ρήσεις ιστορικών προσώπων στηρίζονται σε ιστορικές πηγές τις οποίες κατονομάζει και οι οποίες απλώς επισημαίνουν ορισμένες οξυτάτες φράσεις του συγγραφέα... Από το όλο περιεχόμενο του βιβλίου δεν προκύπτει ότι ο κατηγορούμενος με αυτό είχε πρόθεση να προτρέψει τον αναγνώστη σε πράξεις ή ενέργειες που μπορούν να προκαλέσουν διακρίσεις, μίσος ή βία κατά των Εβραίων, ούτε να εκφράσει προσβλητικές ιδέες κατ' αυτών (Εβραίων), εκ μόνου του λόγου της φυλετικής ή εθνικής καταγωγής τους... Τούτο δε γιατί δεν καταφέρεται συλλήβδην κατά των Εβραίων αλλά κατά των εβραϊοσιωνιστών, οι οποίοι προέβησαν στις συγκεκριμένες πράξεις που αναφέρονται στο βιβλίο.¹⁰

Πρέπει να σημειωθεί ότι η αναφορά, στο σκεπτικό του δικαστηρίου, σε «πραγματικά περιστατικά» και «ιστορικές πηγές» που ο Πλεύρης χρησιμοποίησε είναι παρόμοια με άλλα σχόλια στα κείμενά του που εκφράστηκαν κατά τη διάρκεια της δίκης Πλεύρη. Στην αρχή της δίκης, στο Πρωτοδικείο, ο εισαγγελέας απεκάλεσε το βιβλίο του Πλεύρη μία «επιστημονική μελέτη».11 Επιπλέον, η απόφαση του Δεκεμβρίου 2007 για την καταδίκη του Πλεύρη δεν είχε ληφθεί ομοφώνως. Η μειοψηφούσα δικαστής, που ψήφισε για την αθώωση του Πλεύρη, έγραψε μία δήλωση 32 σελίδων αναφέροντας τους λόγους για τη διαφωνούσα άποψή της. Στις 9 Νοεμβρίου 2008, την 70^η Επέτειο της «Νύχτας των Κρυστάλλων» (Kristallnacht), το Ελληνικό Παρατηρητήριο των Συμφωνιών του Ελσίνκι (ΕΠΣΕ) δημοσίευσε επιλεγμένα αποσπάσματα από τις απόψεις της δικαστού. Μεταξύ άλλων, ανέφερε ότι:

ο Πλεύρης επιχειρεί με ντοκουμέντα που αναλυτικώς εκθέτει στο βιβλίο του, να αμφισβητήσει την έκταση του ολοκαυτώματος, το οποίο, ισχυρίζεται ότι αφορά μόνο 66.000 έως 350.000 Εβραίους, με βάση τα επίσημα στοιχεία του Διεθνούς Ερυθρού Σταυρού και όχι 6.000.000 που το σιωνιστικό κίνημα, για λόγους συμφέροντος επικαλείται...

Καταβάλλοντας την απαιτούμενη, για επιστήμονα ιστορικό, επιμέλεια, δεδομένου μάλιστα ότι ο επιστήμονας – ιστορικός είναι ελεύθερος να αξιολογήσει θετικά ή αρνητικά τις ιστορικές πηγές και να προκρίνει ή υποβαθμίσει αυτές που θεωρεί αντίστοιχα ως πειστικότερες ή αξιόπιστες.12 [sic]

Ο ισχυρισμός ότι ο Πλεύρης δεν καταφέρεται συλλήβδην κατά των Εβραίων αγνοεί συλλογικά τα όσα έγραψε στο βιβλίο του, στο οποίο συκοφαντεί τους Εβραίους στο σύνολό τους, για παράδειγμα:

Το βιβλίο μου που τώρα διαβάζετε είναι μία απλή απόδειξις, ότι εμείς δεν υπολογίζομεν τους Εβραίους. Τους καταφρονούμε δια την ηθικήν των, δια την θρησκεία των, δια τας πράξεις των, που όλα μαζί αποδεικνύουν ότι είναι υπάνθρωποι...

Διότι Εβραίος (στο θρήσκευμα) και άνθρωπος είναι έννοιαι αντιφατικοί, δηλαδή η μία αποκλείει την άλλη.13

Αίτηση Αναίρεσης της Απόφασης 913/2009

Μεταξύ της 27^{ης} Μαΐου και της 3^{ης} Ιουνίου 2009, το ΕΠΣΕ, το Κεντρικό Ισραηλιτικό Συμβούλιο–ΚΙΣ), και η Ελληνική μη κυβερνητική οργάνωση Αντιναζιστική Πρωτοβουλία – Α.Π.), εκπρόσωποι των οποίων καλέστηκαν ως μάρτυρες κατηγορίας στη δίκη,14 ζήτησαν από τον εισαγγελέα του Αρείου Πάγου να υποβάλουν αίτηση αναίρεσης της αθωωτικής απόφασης 913/2009, που εκδόθηκε από το Εφετείο Αθηνών. Το Ακυρωτικό Δικαστήριο είναι ο Άρειος Πάγος για αστικό και ποινικό δίκαιο. Εξετάζει μόνο νομικά, και όχι πραγματικά ζητήματα. Εάν το Ακυρωτικό Δικαστήριο συμπεράνει ότι ένα δικαστήριο κατώτερου βαθμού παραβίασε το νόμο ή διαδικαστικές αρχές, μπορεί να διατάξει επανεξέταση της απόφασης από το κατώτερο δικαστήριο. Οι αποφάσεις του Ακυρωτικού Δικαστηρίου είναι ανέκκλητες και είναι το ανώτατο δικαστήριο.15 Ο εισαγγελέας του Αρείου Πάγου είναι η μόνη αρμόδια αρχή για να εξετάσει εάν μία απόφαση είναι εσφαλμένη νομικά και είναι ο δικαστής που αποφασίζει εάν θα κατατεθεί έφεση (αναίρεση) υπέρ του νόμου, δηλ. σε περιπτώσεις εσφαλμένης απόφασης ή παραβίασης του νόμου ή εάν η ετυμηγορία κατώτερου δικαστηρίου ήταν ελλιπής.16

Στις 4 Ιουνίου 2009, ο βοηθός εισαγγελέας του Αρείου Πάγου, στον οποίο ανατέθηκε ο φάκελος της υπόθεσης, απέρριψε την αίτηση αναίρεσης με ένα χειρόγραφο σημείωμα πέντε γραμμών, ως ακολούθως:

Δεν υπάρχει νομική αιτιολόγηση για την υποβολή αίτησης αναίρεσης κατά της εν λόγω απόφασης κατά τη γνώμη μου (έχει ειδικό και λεπτομερές σκεπτικό,

[και] έχει ερμηνεύσει και εφαρμόσει ορθά τον νόμο, χωρίς ασάφειες, ασυνέπειες, κενά, και χωρίς να συνιστά οποιαδήποτε ακυρότητα) [αγκύλες στο πρωτότυπο].¹⁷

Ωστόσο, πιθανότατα μετά από ερώτηση του Εισηγητή της Επιτροπής Ηνωμένων Εθνών για την Εξάλειψη Φυλετικών Διακρίσεων (CERD) αναφορικά με την απόφαση 913/2009 (βλ. κατωτέρω), η υπόθεση ανατέθηκε στον προϊστάμενο αντεισαγγελέα του Αρείου Πάγου μερικές εβδομάδες αργότερα. Την 1^η Ιουλίου 2009, κατέθεσε ειδική αίτηση αναίρεσης 17 σελίδων υπέρ του νόμου 34/2009, βάσει της έλλειψης της «ειδικής αιτιολόγησης που απαιτείται από το Σύνταγμα, την εσφαλμένη ερμηνεία και εφαρμογή της υποκειμένης ποινικής διάταξης». Περιελάμβανε εκτεταμένα αποσπάσματα από το βιβλίο του Πλεύρη, που τον οδήγησαν στο συμπέρασμα ότι «είναι αυτομάτως ανταπόδεικτο ότι ο συγγραφέας, με πρόθεση, εξέφρασε δημοσίως ιδέες που θα μπορούσαν να προκαλέσουν διακρίσεις, μίσος και βία κατά των Εβραίων και προσέβαλε πρόσωπα και ομάδα προσώπων εξαιτίας της εθνικής καταγωγής τους».¹⁸

Οι απαντήσεις από τους δύο εισαγγελείς όχι μόνο ήταν αντικρουόμενες, αλλά λόγω των ημερομηνιών τους θα είχαν διαφορετικές προεκτάσεις εάν το Ακυρωτικό Δικαστήριο τις έκανε δεκτές. Η προθεσμία για την υποβολή αίτησης αναίρεσης, η οποία, εάν ευδοκίμωσε θα οδηγούσε σε νέα δίκη που πιθανότατα θα έβλαπτε τον κατηγορούμενο, ήταν η 9^η Ιουνίου 2009. Παρ' όλ' αυτά, ο προϊστάμενος εισαγγελέας υπέβαλε την αίτηση μόλις την 1^η Ιουνίου 2009. Εάν η αίτηση γινόταν δεκτή, η απόφαση θα θεωρείτο άκυρη και ανίσχυρη και θα αφαιρείτο από το σώμα της νομολογίας χωρίς να δικαστεί ξανά η υπόθεση. Αυτό χαρακτηρίζει την αναίρεση υπέρ του νόμου που μπορεί να αποφασισθεί οποτεδήποτε χωρίς προθεσμίες και δεν υπάρχουν πρακτικές συνέπειες για τους αντιδίκους. Ωστόσο, θα μπορούσε να υπάρχει ένα πλεονέκτημα σε μία τέτοια νομική διαδικασία – «έφεση υπέρ του νόμου». Ο Άρειος Πάγος θα ερμήνευε τον νόμο και τούτο θα συνεισέφερε στη δημιουργία συναφούς σώματος νομολογίας της ποινικής αντιρατσιστικής νομοθεσίας.¹⁹

Απόφαση 3/2010 – Άρειος Πάγος, Ποινικές (15 Απριλίου 2010)

Με την απόφαση υπ' αριθμ. 3/2010, ο Ελληνικός Άρειος Πάγος, (Ολομέλεια, Ποινικές), απέρριψε την αίτηση αναίρεσης υπέρ του νόμου.²⁰ Η απόφαση εκδόθηκε από πλειοψηφία 24 δικαστών με δύο αντίθετες γνώμες. Στην απόφασή του, το Ακυρωτικό Δικαστήριο έκρινε, μεταξύ άλλων ότι:

Οι διατάξεις του ν. 927/1979 πρέπει να ερμηνεύονται συσταλτικά και αυστηρά, ενόψει των διατάξεων των άρθρων 14 παρ. 1 και 16 παρ. 1 του Συντάγματος και του άρθρου 10 παρ. 1 της ΕΣΔΑ, με τις οποίες κατοχυρώνεται η ελευθερία της έκφρασης των στοχασμών του ατόμου (προφορικά, γραπτά και δια του τύπου) καθώς και η ελευθερία της τέχνης, της επιστήμης, της έρευνας ...²¹ [*sic*]

Η πλειοψηφία απεφάνθη ότι το σκεπτικό της απόφασης του Εφετείου ήταν πλήρες και σαφές, ότι ο Αντιρατσιστικός Νόμος είχε εφαρμοσθεί ορθώς και επομένως οι αιτιάσεις περί αναίρεσης ήταν αβάσιμες.²²

Πρέπει να σημειωθεί ότι ο Άρειος Πάγος υπεραμύνθηκε της αρχής της ελευθερίας έκφρασης που διαφυλάσσεται στο Άρθρο 10, Παράγραφος 1 της ΕΣΔΑ. Είναι δεκτό ότι ένα τέτοιο δικαίωμα, καθώς είναι αξιόπαινο, δεν κατατάσσεται αυτομάτως υψηλότερα από άλλα δικαιώματα. Δεν υπάρχει ιεραρχία των θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Ευρώπη. Όταν τα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα αντικρούονται, πρέπει να υπάρξει μία ισορροπία μεταξύ της διαφύλαξης ενός δικαιώματος και της καταχρηστικής άσκησης αυτού, και αυτός είναι ο ρόλος του δικαστηρίου.²³

Μεταγενέστερες Εξελίξεις – Από Μάρτυρες, Κατηγορούμενοι

Μετά την αθώωση του Πλεύρη, ο ίδιος υπέβαλε αγωγή και απαγγέλθηκαν κατηγορίες κατά τριών ακτιβιστών της Α.Π., της Άννας Στάη, της Ρένας Κούτελου και του

Λάμπη Κατσιάπη, προηγουμένως μάρτυρες κατηγορίας στη δίκη κατά Πλεύρη.²⁴ Η Εισαγγελία Αθηνών άσκησε ποινική δίωξη εναντίων τους και κατηγορήθηκαν για «διασπορά ψευδών ειδήσεων που θα μπορούσαν να ανησυχήσουν τους πολίτες αναφορικά με την αμεροληψία του ελληνικού δικαστικού συστήματος».²⁵ Σύμφωνα με το κατηγορητήριο, οι «ψευδείς πληροφορίες» σχετίζονταν με τον ισχυρισμό τους ότι ο Πλεύρης υποστηριζόταν από αντισιμιτίες εισαγγελικούς και δικαστικούς λειτουργούς. Ο Πλεύρης ισχυρίστηκε ότι οι εν λόγω «ψευδείς πληροφορίες» διασπάρθηκαν μέσω φυλλαδίου της Α.Π. την 14 Ιανουαρίου 2009 και σε ανακοίνωση στην ιστοσελίδα της την 28 Ιανουαρίου 2009.

Ο Πλεύρης κλήθηκε ως μάρτυρας κατηγορίας στη δίκη τους.²⁶ Αυτό ήταν παράδοξο, εφόσον θα ήταν ο μόνος μάρτυρας κατηγορίας που θα υπεράσπιζε τους δικαστικούς λειτουργούς που υποτίθεται ότι είχαν προσβληθεί, σε μία δίκη που είχε ξεκινήσει από τη μήνυσή του. Οι τρεις κατηγορούμενοι αντιμετώπισαν πιθανή φυλάκιση έξι μηνών έως πέντε ετών και χρηματικό πρόστιμο για διασπορά ψευδών ειδήσεων μέσω του τύπου.²⁷

Η δίκη, που είχε ορισθεί για την 22^α Σεπτεμβρίου 2010, αναβλήθηκε για το Δεκέμβριο του 2010. Στις 6 Δεκεμβρίου 2010, το Β' Τριμελές Πλημμελειοδικείο Αθηνών αθώωσε ομοφώνως αθώωσε τους τρεις ακτιβιστές της Α.Π. για την κατηγορία ότι καταφέρθηκαν κατά των δικαστών που αθώωσαν τον Πλεύρη, αγνοώντας το αίτημα του εισαγγελέα για την καταδίκη τους. Σύμφωνα με τη δήλωση της Α.Π., ο αντισιμιτισμός των δικαστών δεν συζητήθηκε κατά τη δίκη. Ένας από τους μάρτυρες υπεράσπισης ήταν ο Δημήτρης Ψαρράς, γνωστός δημοσιογράφος της εφημερίδας ευρείας καθημερινής κυκλοφορίας *Ελευθεροτυπία*, που είχε δημοσιεύσει ένα άρθρο σχετικά με την Μαριάνθη Παγουτέλη, μία από τους τρεις δικαστές που η Α.Π. κατήγγειλε ως αντισιμιτίες. Σύμφωνα με τον Ψαρρά, η Παγουτέλη τηρούσε ένα blog όπου η αντισιμιτική της θέση ήταν ξεκάθαρη (βλ. κατωτέρω). Ο προεδρεύων δικαστής διέκοψε την κατάθεσή του, ισχυριζόμενος ότι τα στοιχεία ήταν άσχετα με την υπόθεση.²⁸ Έως σήμερα (μέσα Μαΐου 2011) δεν έχει δοθεί καμία επεξήγηση για την αθώωση.²⁹ Πολλοί υποστηρικτές ήταν παρόντες στην ακροαματική διαδικασία παρά τη μικρή δημοσιότητα που έλαβε.

Στις 24 Ιανουαρίου 2011, μετά από αγωγή που κατέθεσε ο Πλεύρης το 2007, δύο στελέχη του ΕΠΣΕ, οι κα Andrea Gilbert και ο κ. Παναγιώτης Δημητράς, και τέσσερις εκπρόσωποι του ΚΙΣ, οι κ.κ. Βενιαμίν Αλμπάλα, Λέων Γαβριηλίδης, Μωσής Κωνσταντίνης και Αβραάμ Ρεϊτάν, θα δικάζονταν ενώπιον του Εξαμελούς Πλημμελειοδικείου Αθηνών για ψευδή καταμήνυση, ψευδορκία και συκοφαντική δυσφήμιση, που εκφράστηκαν στις καταθέσεις τους κατά τη διάρκεια της δίκης κατά Πλεύρη, που οδήγησαν στην καταδίκη του από το Πρωτοδικείο. Ισχυρίστηκαν, για παράδειγμα, ότι στο βιβλίο του ο Πλεύρης εξέφρασε την επιθυμία να ελευθερωθεί η Ευρώπη από Εβραίους ή να τους εξαφανίσουν ολοσχερώς, ότι προσέβαλε συλλήβδην τους Εβραίους, ότι εξέφρασε αντισιμιτικές απόψεις στα γραπτά του και ότι προτρέπει σε πράξεις βίας κατά των Εβραίων. Αντιμετωπίζουν πιθανή φυλάκιση τριών μηνών έως πέντε ετών, επιβολή προστίμου και αποστέρηση των πολιτικών δικαιωμάτων τους για ένα έως πέντε έτη για την κατηγορία της συκοφαντικής δυσφήμισης, ένα έως πέντε έτη για ψευδή καταμήνυση και ένα έως πέντε έτη για ψευδορκία.³⁰

Ωστόσο, η υπόθεση δεν δικάστηκε στις 24 Ιανουαρίου 2011. Έφεση των έξι κατηγορουμένων κατά της παραπομπής τους στο δικαστήριο απορρίφθηκε από τον Εισαγγελέα Εφετείου Αθηνών την 3^η Μαρτίου, 2011, με τη Απόφαση 1166/2010 και μία νέα δικάσιμος ορίστηκε, η 14^η Ιουνίου 2011.³¹

Πολιτικές Αντιδράσεις

Σε συνέντευξη τύπου προς διπλωματικούς ανταποκριτές την 8^η Απριλίου 2009, ο Γιώργος Κουμουτσάκος, εκπρόσωπος τύπου του Ελληνικού Υπουργείου Εξωτερικών, σχολίασε για τη δίκη:

«Ακραίες απόψεις όπως αυτές που έχει εκφράσει ο κύριος [Πλεύρης] στον οποίο αναφερθήκατε, δεν εκπροσωπούν, δεν αντιπροσωπεύουν, ούτε ανταποκρίνονται στις πεποιθήσεις και τα αισθήματα του Ελληνικού λαού ... Θα προσέθετα μάλιστα ότι ακραίες απόψεις, όπως αυτές, ουσιαστικά προσβάλλουν και το σύνολο του ελληνικού λαού που

αγωνίστηκε με όλες του τις δυνάμεις κατά των δυνάμεων του Άξονα, κατά των δυνάμεων του ναζισμού και του φασισμού».32

Μια τέτοια δήλωση προερχόμενη από επίσημη πηγή θα μπορούσε να είναι ένα ενθαρρυντικό σημάδι υπέρ της άποψης ότι ο ρατσισμός δεν μπορεί να εκδηλώνεται ατιμώρητα. Ωστόσο, δεν κυκλοφόρησε σε κανένα έντυπο μέσο στην Ελλάδα, παρόλο που διανεμήθηκε από το Αθηναϊκό Πρακτορείο Ειδήσεων.³³

Η ύπαρξη του Αντιρατσιστικού Νόμου συχνά επιτρέπει σε πολιτικούς να απέχουν από δηλώσεις, εφόσον υποθέτουν ότι το θέμα αντιμετωπίζεται από τα δικαστήρια.³⁴ Με εξαίρεση το ΛΑΟΣ, όλα τα άλλα βουλευτικά κόμματα χρησιμοποίησαν τις επιρροές που είχαν στην τηλεόραση για να εμποδίσουν τα μέλη τους να συζητήσουν την υπόθεση Πλεύρη. Την ίδια στιγμή, οι βουλευτές του ΛΑΟΣ υπεράσπιζαν τον Πλεύρη εντός και εκτός δικαστηρίου. Ο βουλευτής του ΛΑΟΣ Άδωνις Γεωργιάδης διαφήμιζε επανειλημμένως το βιβλίο του Πλεύρη στην ελληνική τηλεόραση, δηλώνοντας ότι ήταν το «αγαπημένο του». Ο ηγέτης του ΛΑΟΣ Γιώργος Καρατζαφέρης, δημοσίευσε ένα άρθρο στην εβδομαδιαία εφημερίδα του κόμματος, κατά το τελικό στάδιο της δίκης, που έκλεινε με τη δήλωση «ο Εβραίος μυρίζει αίμα».35 Πρέπει να σημειωθεί ότι ο Καρατζαφέρης συχνά προβαίνει σε αντισημιτικά και ρατσιστικά σχόλια δημοσίως. Μέχρι σήμερα δεν έχει διωχθεί ποινικά για οποιαδήποτε από τις δηλώσεις αυτές υπό το Νόμο 927/1979.³⁶

Κριτική επί της προσέγγισης του Ελληνικού Δικαστικού Συστήματος στον Ρατσισμό και τον Αντισημιτισμό

Όπως αναφέρθηκε, στα τέλη του Ιουνίου 2009 ο Εισηγητής της CERD³⁷ υπέβαλε ερώτηση στην Ελλάδα αναφορικά με την απόφαση 913/2009, η οποία ανατέθηκε στον προϊστάμενο αντεισαγγελέα του Αρείου Πάγου.³⁸ Το ερώτημα είχε ως ακολούθως:

*καλούμε για την παροχή επικαιροποιημένων πληροφοριών για την εφαρμογή του Ν.927/1979 «περί κολασμού πράξεων ή ενεργειών αποσκοπούσων εις φυλετικές διακρίσεις», συμπεριλαμβανομένου του αριθμού των καταδικών και των ποινών που επιβλήθηκαν. Ποια μέτρα έχουν ληφθεί για να εξασφαλισθεί ότι η βία εναντίον μελών εθνοτικών μειονοτήτων εξετάζεται και διώκεται πάντα άμεσα και αποτελεσματικά; [sic]*³⁹

Το ερώτημα αυτό, που ζητά λεπτομερείς πληροφορίες αναφορικά με την εφαρμογή του Αντιρατσιστικού Νόμου, αναφέρεται στο Άρθρο 2, Παράγραφος 1(α) της Συνθήκης περί Εξάλειψης πάσης Φύσεως Φυλετικών Διακρίσεων, που ορίζει ότι:

Κάθε Κράτος-Μέλος δεσμεύεται να μην εμπλακεί σε καμία πράξη ή πρακτική φυλετικών διακρίσεων κατά προσώπων, ομάδων προσώπων ή ιδρυμάτων και να διασφαλίσει ότι όλες οι δημόσιες αρχές και δημόσιοι οργανισμοί, εθνικοί και τοπικοί, θα ενεργούν σε συμμόρφωση με την εν λόγω υποχρέωση.⁴⁰

Σε δήλωση που υποβλήθηκε στην CERD των Ηνωμένων Εθνών, τον Αύγουστο του 2009, η ελληνική αντιπροσωπεία εξήγησε ότι ένας από τους βασικότερους λόγους για τους οποίους ο Αντιρατσιστικός Νόμος είχε πολύ μικρή εφαρμογή έως πρόσφατα ήταν η διστακτικότητα των δικαστηρίων να περιορίσουν την ελευθερία λόγου, συμπεριλαμβανομένης της έκφρασης προσβλητικών ιδεών.⁴¹ Προς αποφυγήν επικρίσεων, ακόμα και ο Άρειος Πάγος, στην απόρριψη της έφεσης περί αναίρεσης, βασίσθηκε στην αρχή της ελευθερίας έκφρασης ως *φύλλο συκής* για να συγκαλύψει τη διάκριση μεταξύ αφενός της ελευθερίας έκφρασης και αφετέρου της προτροπής σε μίσος και χρήσης αντισημιτικών και ρατσιστικών ιδεών.⁴²

Σε μία χώρα σαν την Ελλάδα, όπου ο αντισημιτισμός είναι βαθιά οχυρωμένος στη δεσπόζουσα κοινωνία,⁴³ πρωτίστως και κατά κύριο λόγο, θα έπρεπε να υπάρξει επαρκές νομοθετικό πλαίσιο. Οι διατάξεις του ποινικού δικαίου θα έπρεπε να αναπτυχθούν ώστε να αντιμετωπίζουν την ξеноφοβία, τον ρατσισμό, τον αντισημιτισμό και την άρνηση του Ολοκαυτώματος (το τελευταίο δεν αποτελεί ποινικό αδίκημα στην Ελλάδα).⁴⁴ Ωστόσο, μόνο η ύπαρξη ενός νόμου δεν αποτελεί εγγύηση για την επιβολή του. Σε 35 υποθέσεις που

δικάσθηκαν από δικαστήρια πριν από την καταδίκη του Πλεύρη, τον Δεκέμβριο του 2007, δεν υπήρξε καμία καταδίκη σύμφωνα με τον Αντιρατσιστικό Νόμο. Η καταδίκη του, η οποία ανεστράφη μετά από έφεση, ακολουθήθηκε από δύο άλλες, τον Μάρτιο του 2008 και τον Ιούλιο του 2008, και ο αριθμός των υποθέσεων που βασίσθηκαν στην εν λόγω νομοθεσία είχε φθάσει τις 50 μέχρι τα τέλη Αυγούστου του 2008.⁴⁵

Η καταδίκη του Μαρτίου του 2008 επιβεβαιώθηκε από το Α' Τριμελές Πλημμελειοδικείο Αθηνών τον Σεπτέμβριο του 2008. Συνεπώς, αυτή ήταν η πρώτη καταδίκη σε επίπεδο εφετείου υπό τον Αντιρατσιστικό Νόμο 927/79 και έως την ημερομηνία συγγραφής του παρόντος, η μοναδική, σε μία περίοδο ύπαρξης του νόμου μεγαλύτερη των τριάντα ετών.⁴⁶ Η καταδίκη του Ιουλίου του 2008 ανεστράφη από το Ζ' Τριμελές Πλημμελειοδικείο Αθηνών στις 24 Μαρτίου 2009.⁴⁷ Στις 7 Ιανουαρίου 2009, το Τριμελές Πλημμελειοδικείο Αθηνών αθώωσε τον αρθρογράφο και εκδότη της *Άλφα Ένα*, της επίσημης εφημερίδας του ΛΑΟΣ, για παραβίαση του Άρθρου 2 του Αντιρατσιστικού Νόμου, αφού είχε δημοσιεύσει ένα αντισημιτικό άρθρο στο φύλλο της 28^{ης} Ιουλίου 2007.⁴⁸

Εν όψει των εν λόγω γεγονότων και της χρονικής σειράς, είναι δύσκολο να λάβει κανείς σοβαρά υπ' όψιν του τη δήλωση της Ελληνικής Κυβέρνησης σε μία έκθεση του Ανεξάρτητου Πραγματογνώμονα των Ηνωμένων Εθνών για Θέματα Μειοψηφίας, του Gay McDougall, που κυκλοφόρησε την 18^η Φεβρουαρίου 2009. Η Ελλάδα τόνισε την επιτυχία των θετικών μέτρων τα οποία είχε λάβει για να αντιμετωπίσει τον αντισημιτισμό και να διώξει ποινικά κολάσιμες ενέργειες.⁴⁹ Περισσότερο πειστικά είναι τα όσα αναφέρθηκαν αργότερα από διάφορους φορείς που παρακολουθούν την εφαρμογή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Στις καταληκτικές παρατηρήσεις τις τον Αύγουστο του 2009, η CERD ανησυχούσε ότι η Ελλάδα

δεν εφαρμόζει αποτελεσματικά τις νομικές διατάξεις που αποσκοπούν στην εξάλειψη φυλετικών διακρίσεων και ειδικότερα όσες σχετίζονται με την ποινική δίωξη και κολασμό εγκλημάτων με ρατσιστικά κίνητρα... Η Επιτροπή ζητά επιπλέον από το κράτος μέλος να παράσχει στην επόμενη έκθεση επικαιροποιημένες πληροφορίες αναφορικά με την εφαρμογή από τα δικαστήρια των διατάξεων του ποινικού δικαίου για τον κολασμό πράξεων ή ενεργειών που αποσκοπούν σε φυλετικές διακρίσεις, όπως αυτές που περιέχονται στο Νόμο 927/1979.⁵⁰

Παρόμοιο συμπέρασμα εξήχθη από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας (ECRI), το ανεξάρτητο σώμα παρακολούθησης ανθρωπίνων δικαιωμάτων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για την αντιμετώπιση του ρατσισμού, φυλετικών διακρίσεων, ξενοφοβίας, αντισημιτισμού και μισαλλοδοξίας.⁵¹ Το έργο της ECRI οργανώνεται σε πενταετείς κύκλος, συμπεριλαμβάνοντας εννέα με δέκα χώρες ανά έτος.⁵² Στον τρέχοντα κύκλο, τον τέταρτο, η ECRI υιοθέτησε την τελευταία της έκθεση για την Ελλάδα, που εκδόθηκε την 15^η Σεπτεμβρίου 2009, καλύπτοντας την κατάσταση από την 2^η Απριλίου 2009.⁵³ Το Άρθρο 17 της έκθεσης έχει ως ακολούθως:⁵⁴

Η ECRI λυπάται, που οι αρχές έχουν αναγνωρίσει και οι ίδιες ότι ο Νόμος 927/1979 συνεχίζει να εφαρμόζεται σπανίως παρόλο που οι πληροφορίες καταδεικνύουν υποθέσεις προτροπής σε πράξεις φυλετικού μίσους στην Ελλάδα. Οι μη κυβερνητικές οργανώσεις έχουν ενημερώσει την ECRI ότι οι ανωτέρω υποθέσεις⁵⁵ παραπέμφθηκαν ενώπιον δικαστηρίων με δική τους πρωτοβουλία. Επομένως, απαιτούνται ακόμα περισσότερες ενέργειες από μέρους του Εισαγγελέα για το θέμα αυτό, καθώς φαίνεται ότι σπανίως παραπέμπει αυτεπάγγελα ενώπιον των δικαστηρίων υποθέσεις τέτοιου είδους. Οι Ελληνικές Αρχές έχουν ενημερώσει την ECRI ότι, για το σκοπό αυτό, ένας ειδικός Εισαγγελέας διορίστηκε προσφάτως ως το πρόσωπο επαφής αναφορικά με τέτοια εγκλήματα και, με εγκύκλιο του υπουργείου Δικαιοσύνης, παρακολουθούνται όλες οι ποινικές δίωξεις που βασίζονται στον Νόμο 927/1979, αποστέλλονται σχετικά στατιστικά στοιχεία στο Εθνικό Παρατηρητήριο Ρατσισμού και ξενοφοβίας.⁵⁶ Κατά παρέκκλιση των ανωτέρω

εξελίξεων που αναφέρονται από τους Έλληνες, στο Άρθρο 18 της έκθεσής της, η ECRI «συνιστά ανεπιφύλακτα οι Ελληνικές Αρχές να ενεργήσουν πιο σθεναρά για να διασφαλίσουν τον κολασμό των παραβιάσεων του Νόμου 927/1979 ώστε να αντιμετωπισθεί επαρκώς η προτροπή σε φυλετικό μίσος».⁵⁷

Η ECRI παρέπεμψε επίσης την έκθεσή της στις αρχές δικαιοσύνης. Παρά τον ισχυρισμό από τις Ελληνικές Αρχές ότι η Εθνική Ακαδημία Δικαστών παρέχει γενική εκπαίδευση για τα ανθρώπινα δικαιώματα και ειδική για την αντιμετώπιση του ρατσισμού,⁵⁸ η ECRI είχε λάβει αναφορές για ορισμένους δικαστές και εισαγγελείς που προέβαιναν σε ρατσιστικές δηλώσεις.⁵⁹

Τα αποτελέσματα της εν λόγω υπόθεσης εγείρουν αμφιβολίες για την αμεροληψία του Ελληνικού δικαστικού συστήματος και τις απόψεις των λειτουργών αυτού. Όπως αναφέρθηκε, η εισαγγελέας του Πρωτοδικείου υποστήριξε το βιβλίο του Πλεύρη, ενώ κατά την διαφωνούσα άποψή της, η μειοψηφούσα δικαστής Μαριάνθη Παγουτέλη, που ψήφισε υπέρ της αθώωσης του Πλεύρη, τόνισε την επιμέλεια που επέδειξε ως επιστήμων ιστορικός.⁶⁰ Σύμφωνα με την καθημερινή εφημερίδα *Ελευθεροτυπία*, η δικαστής Παγουτέλη έχει δημοσιεύσει αντισημιτικά σχόλια στο blog της, συμπεριλαμβανομένων, «Κωλοεβραίοι! Μακάρι να τους εξόντωνε τελείως ο Χίτλερ!».⁶¹ Σχεδόν 70 χρόνια μετά από το Ολοκαύτωμα το Εφετείο Αθηνών αναφέρθηκε στην αθωωτική απόφασή του σε «πραγματικά γεγονότα» και «ιστορικές πηγές» που ο Πλεύρης χρησιμοποίησε στο βιβλίο του.⁶² Το ελληνικό σύστημα δικαιοσύνης φαίνεται ότι συμπορευόταν με τη συκοφαντική του γραφή. Επιπλέον, επικυρώνοντας την αθώωση από το Εφετείο Αθηνών του αυτοαποκαλούμενου Ναζί, ρατσιστή και αντισημίτη Πλεύρη, ο Ελληνικός Άρειος Πάγος και το Ελληνικό δικαστικό σύστημα στο σύνολό του προσέδιδαν νομιμότητα στον ρατσισμό και αντισημιτισμό. Όταν προστατεύεται κατ' αυτόν τον τρόπο ο αντισημιτισμός, ο πήχης αδιαφορίας προς τις εκδηλώσεις αυτού ανέρχεται σε έναν νέο, επικίνδυνο ουδό.

Επιπλέον, αναμενόταν ότι η απόφαση του Ελληνικού Άρειου Πάγου επί της αίτησης ανάρτησης υπέρ του νόμου θα παρείχε κατευθύνσεις για την ερμηνεία του Νόμου 927/1979, που θα εξυπηρετούσε την ανάπτυξη ενός συναφούς σώματος νομολογίας για το θέμα αυτό.⁶³ Ωστόσο, δεν καθιέρωσε νομολογία για τους περιορισμούς της ελευθερίας λόγου ως προς την προτροπή σε πράξεις φυλετικού μίσους.

Οι αγωγές που ήγειρε ο Πλεύρης μετά από την αθώωσή του κατά της Α.Π., του ΚΙΣ και του ΕΠΣΕ, έδειξαν ότι χρησιμοποιούσε ένα είδος «νομικών συγκρούσεων κατά οργανισμών υπέρ των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της εβραϊκής κοινότητας».⁶⁴ Αυτοί που αντιτάχθηκαν στον Πλεύρη και μίλησαν δημοσίας κατά του προσώπου του διώχθηκαν ποινικά, ενώ ο αυτοαποκαλούμενος προασπιστής του Ναζισμού και του ρατσισμού παρέμεινε ατιμώρητος από το Ανώτατο Σώμα του ελληνικού δικαστικού συστήματος. Το γεγονός ότι έχουν ορισθεί νέες δικάσιμες για τις εν λόγω δίκες καταδεικνύει την κραταιά επίδειξη ανοχής έναντι του αντισημιτισμού και τη μισαλλοδοξία που επιδεικνύεται προς όσους προσπαθούν να τον καταπολεμήσουν.

Το τρέχον έτος αποτελεί δοκιμαστική περίοδο για την Ελληνική Δικαιοσύνη. Υπάρχει ελπίδα ότι η απόφαση υπέρ των τριών ακτιβιστών της Α.Π., στις αρχές του Δεκεμβρίου 2010, δεν θα σηματοδοτήσει μόνο την αλλαγή στην αντιμετώπιση των εν λόγω υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αλλά και μία εποχή στον αγώνα κατά του ρατσισμού και αντισημιτισμού στην Ελλάδα.

Παραπομπές:

- 1 Η Michal Navoth είναι Ισραηλινή δικηγόρος. Μεταξύ των πεδίων εξειδίκευσής της είναι και το δημόσιο διεθνές δίκαιο. Ερευνά και γράφει σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα. Η μελέτη αυτή βασίζεται στην παρουσίασή της στο Stephen Roth Institute κατά τη διάρκεια του 10^{ου} διετούς σεμιναρίου με τίτλο «The Working Definition of Antisemitism – Six Years After» που έλαβε χώρα στο Παρίσι, από τις 30 Αυγούστου έως τις 2 Σεπτεμβρίου του 2010.
 - 2 Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το βιβλίο και τις δίκες βλ. Michal Navoth, «Antisemitism, Holocaust Denial and Racism in Greece Today,» *Moreshet – (Journal for the Study of the Holocaust and Antisemitism)* 7 (Αγγλική έκδοση. Χειμώνας 2009), σσ. 68–82.
 - 3 Ό.π., σ. 69.
 - 4 http://cm.greekhelsinki.gr/uploads/2007_files/ghm914_katigoritirio_plevri_elkosmou_english.doc (τελευταία επίσκεψη 27 Ιανουαρίου 2011).
 - 5 http://cm.greekhelsinki.gr/uploads/2009_files/ghm1152_jewish_ngos_antinazi_pantazopoulos_on_Plevris_trial_english.doc (τελευταία επίσκεψη 27 Ιανουαρίου 2011). Σε μεταγενέστερο έργο του Πλεύρη, που εκδόθηκε το 2007 βλ. Navoth, «Antisemitism,» σ. 73.
 - 6 http://cm.greekhelsinki.gr/uploads/2009_files/ghm1150_Plevris_trial_english.doc (τελευταία επίσκεψη 27 Ιανουαρίου 2011). Για το πλήρες κείμενο των προτάσεων του Θανάση Πλεύρη βλ. ό.π. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το ΛΑΟΣ, βλ. Navoth, «Antisemitism,» σ. 71.
 - 7 Βλ. <http://antinazi.gr/english/frameup.htm> (τελευταία επίσκεψη 27 Ιανουαρίου 2011). Ομοίως, ο ίδιος Πλεύρης δήλωσε εντός της γεμάτης αίθουσας δικαστηρίου: «Το Ολοκαύτωμα είναι ένας επικερδής μύθος των Εβραίων. Υποβάλλω τις αποδείξεις και ας τις αντικρούσουν εάν μπορούν. Δεν μπορούν».
- Βλ. http://cm.greekhelsinki.gr/uploads/2009_files/ghm1150_Plevris_trial_english.doc.
- 8 Βλ. http://cm.greekhelsinki.gr/uploads/2009_files/ghm1150_Plevris_trial_english.doc.
 - 9 Βλ. http://cm.greekhelsinki.gr/uploads/2009_files/ghm1152_jewish_ngos_antinazi_pantazopoulos_on_Plevris_trial_english.doc. Τα αποσπάσματα του κατηγορητηρίου προέρχονται από τις σ. 742 και σ. 270 του βιβλίου του Πλεύρη, *Εβραίοι, όλη η Αλήθεια*, αντίστοιχα. βλ. ό.π.
 - 10 http://cm.greekhelsinki.gr/uploads/2010_files/ghm1290_areios_pagos_Plevris_english.doc (τελευταία επίσκεψη 27 Ιανουαρίου 2011).
 - 11 Navoth, «Antisemitism,» σ. 70.
 - 12 [ghm1080_greek_judge_antisemitism_english.doc](http://cm.greekhelsinki.gr/uploads/2008_files/ghm1080_greek_judge_antisemitism_english.doc). 52.00 KB 10.11.2008 00:41 (τελευταία επίσκεψη 27 Ιανουαρίου 2011).
 - 13 Βλ. <http://antinazi.gr/english/frameup.htm>.
 - 14 Βλ. Navoth, «Antisemitism,» σ. 69-71; also http://cm.greekhelsinki.gr/uploads/2009_files/ghm1152_jewish_ngos_antinazi_pantazopoulos_on_Plevris_trial_english.doc.
 - 15 <http://jurist.law.pitt.edu/world/greececor2.htm> (τελευταία επίσκεψη 27 Ιανουαρίου 2011).
 - 16 See http://cm.greekhelsinki.gr/uploads/2010_files/ghm1290_areios_pagos_Plevris_english.doc.
 - 17 Ό.π..
 - 18 Ό.π..
 - 19 Ό.π..
 - 20 Ό.π. Βλ. Επίσης αγγλική μετάφραση της απόφασης 3/2010 της 15^{ης} Απριλίου 2010 (εφεξής: η «Απόφαση»), στην κατοχή της συγγραφέως.
 - 21 Ό.π., «Απόφαση».
 - 22 Για το «σκεπτικό της πλειοψηφίας» και το «σκεπτικό της μειοψηφίας» βλ. «Απόφαση».
 - 23 Chava Schachor-Landau, «Freedom of Expression and its Limits under the European Convention on Human Rights,» *Israel Yearbook on Human Rights* 22 (1992), σ. 49-50, 82.
 - 24 Η Α.Π. καταπολεμά τον νεοναζισμό, τον ρατσισμό, την ξενοφοβία και τον αντισημιτισμό στην Ελληνική κοινωνία. Βλ. <http://antinazi.gr/english/frameup.htm>.
 - 25 <http://antinazi.gr/english/frameup.htm>.
 - 26 http://cm.greekhelsinki.gr/uploads/2010_files/ghm1341_dikes_antinazi_epse_kis_english.doc (τελευταία επίσκεψη 27 Ιανουαρίου 2011). Βλ. επίσης http://cm.greekhelsinki.gr/uploads/2010_files/ghm1353_antinazi_ghm_kis_trials_english.doc (τελευταία επίσκεψη 27 Ιανουαρίου 2011).
 - 27 http://cm.greekhelsinki.gr/uploads/2010_files/ghm1353_antinazi_ghm_kis_trials_english.doc.
 - 28 Τα γεγονότα που σχετίζονται με τη δίκη της 6^{ης} Δεκεμβρίου 2010 βασίζονται σε μία «Δήλωση της Αντιναζιστικής Πρωτοβουλίας» που δόθηκε στη συγγραφέα από την Α.Π.
 - 29 Στις ελληνικές ποινικές δίκες η έδρα ανακοινώνει στο τέλος της ακροαματικής διαδικασίας εάν ο κατηγορούμενος είναι ένοχος ή αθώος. Το σκεπτικό των αποφάσεων δημοσιεύεται αρκετούς μήνες μετά και είναι διαθέσιμο μόνο σε όσους ενδιαφέρονται για την υπόθεση.

- 30 http://cm.greekhelsinki.gr/uploads/2010_files/ghm1342_omct_ejc_wjc_trials_antinazi_ghm_kis_english.doc (τελευταία επίσκεψη 27 Ιανουαρίου 2011). Βλ. επίσης http://cm.greekhelsinki.gr/uploads/2010_files/ghm1353_antinazi_ghm_kis_trials_english.doc.
- 31 Πληροφορίες που παρασχέθηκαν στη συγγραφέα από το ΕΠΣΕ.
- 32 http://www.mfa.gr/www.mfa.gr/Articles/en-US/10042009_ALK1803.htm (τελευταία επίσκεψη 27 Ιανουαρίου 2011).
- 33 Βλ. http://cm.greekhelsinki.gr/uploads/2009_files/ghm1150_Plevris_trial_english.doc.
- 34 http://cm.greekhelsinki.gr/uploads/2009_files/ghm1213_baker_odhir_antisemitism_english.doc (τελευταία επίσκεψη 14 Φεβρουαρίου 2011).
- 35 <http://antinazi.gr/english/frameup.htm>. Σχετικά με τα αποσπάσματα από την αγόρευση του βουλευτή Θανάση Πλεύρη στο δικαστήριο βλ. στο παρόν σ. 2 και παραπομπές 6 & 7.
- 36 <http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/ecri/Country-by-country/Greece/GRC-CbC-IV-2009-031-ENG.pdf> (τελευταία επίσκεψη 23 Μαρτίου 2011).
- 37 Η Επιτροπή για την Εξάλειψη των Φυλετικών Διακρίσεων των Ηνωμένων Εθνών (CERD) είναι το σώμα ανεξάρτητων πραγματογνωμόνων που παρακολουθεί την εφαρμογή της Συνθήκης για την Εξάλειψη κάθε Μορφής Φυλετικών Διακρίσεων (εφεξής η Συνθήκη) από τα Κράτη-Μέλη. Όλα τα Κράτη-Μέλη υποχρεούνται να υποβάλλουν τακτές αναφορές στην Επιτροπή για την εφαρμογή των δικαιωμάτων. Τα Κράτη πρέπει να αναφέρονται μία φορά κατ' έτος μετά από την προσχώρηση στη Συνθήκη και εφεξής κάθε δύο έτη. Η Επιτροπή εξετάζει κάθε αναφορά και απευθύνει τις ανησυχίες και προτάσεις της στα Κράτη-Μέλη με τη μορφή «καταληκτικών παρατηρήσεων». Βλ. <http://www2.ohchr.org/english/bodies/cerd/index.htm> (τελευταία επίσκεψη 27 Ιανουαρίου 2011).
- 38 Βλ. http://cm.greekhelsinki.gr/uploads/2010_files/ghm1290_areiios_pagos_Plevris_english.doc.
- 39 CERD, εβδομηκοστή πέμπτη συνεδρίαση, 3-28 Αυγούστου 2009: Ερωτήσεις του Εισηγητή αναφορικά με την εξέταση της 16^{ης} και της 19ης περιοδικής έκθεσης της Ελλάδος. <http://www2.ohchr.org/english/bodies/cerd/docs/AdvanceVersions/CERD-C-GRC-Q-19.doc> (τελευταία επίσκεψη 27 Ιανουαρίου 2011).
- 40 <http://www2.ohchr.org/english/law/cerd.htm> (τελευταία επίσκεψη 27 Ιανουαρίου 2011).
- 41 Ελλάδα: Εισαγωγική Δήλωση στη συνεδρίαση της CERD των Ηνωμένων Εθνών (Αύγουστος 2009), http://cm.greekhelsinki.gr/uploads/2009_files/greece_introductory_cerd_august_2009_ghm_scan.doc (τελευταία επίσκεψη 27 Ιανουαρίου 2011).
- 42 Βλ. σημείωση 23 και πρβλ. με κείμενο στη σ. 6.
- 43 Βλ. Manfred Gerstenfeld, "The Deep Roots of Anti-Semitism in European Society," *Jewish Political Studies Review* (2005), <http://www.jpca.org/phas/phas-gerstenfeld-s05.htm> (τελευταία επίσκεψη 14 Φεβρουαρίου 2011). Επίσης Navoth, «Antisemitism,» σ. 71-72; http://cm.greekhelsinki.gr/uploads/2009_files/ghm1152_jewish_ngos_antinazi_pantazopoulos_on_Plevris_trial_english.doc.
- 44 Βλ. «Απόφαση».
- 45 Βλ. Navoth, «Antisemitism,» σ. 74. Πενήντα υποθέσεις, των οποίων ο αριθμός δίνεται από τη συγγραφέα για τα τέλη του Αυγούστου 2008, αναφέρθηκαν επίσης http://cm.greekhelsinki.gr/uploads/2009_files/ghm1153_racism_trials_english.doc (τελευταία επίσκεψη 27 Ιανουαρίου 2011). Επανελήφθη επίσης μετά από ένα και πλέον έτος στις 5 Οκτωβρίου 2009 από τον Ραβίνο Andrew Baker, Προσωπικό Εκπρόσωπο του Οργανισμού για την Ασφαλεία και τη Συνεργασία στην Ευρώπη (OSCE), και δημοσιεύθηκε από το ΕΠΣΕ την ίδια ημέρα. Βλ. http://cm.greekhelsinki.gr/uploads/2009_files/ghm1213_baker_odhir_antisemitism_english.doc.
- 46 Βλ. http://cm.greekhelsinki.gr/uploads/2009_files/ghm1153_racism_trials_english.doc. Ο Δημήτριος Ζαφειρόπουλος, εκδότης και διευθυντής της εβδομαδιαίας εφημερίδας *Ελεύθερος Κόσμος* (ΕΚ), και Θεόδωρος Χατζηγώγος, ΕΚ δημοσιογράφος και αρθρογράφος, κατηγορήθηκαν για κατάχρηση του τύπου, δημοσιεύοντας στο φύλλο 142, της 12ης Μαρτίου 2006, ένα άρθρο με τίτλο «Οι Εβραίοι ζωντανεύουν τη Θεσσαλονίκη!». Κρίθηκαν ένοχοι από το Πρωτοδικείο την 5^η Μαρτίου 2008 για παραβίαση του Αντιρατσιστικού Νόμου 927/79. Βλ. επίσης Navoth, «Antisemitism,» σ. 74-75.
- 47 Βλ. http://cm.greekhelsinki.gr/uploads/2009_files/ghm1153_racism_trials_english.doc. Οι Ζαφειρόπουλος και Χατζηγώγος, εκδότης και αρθρογράφος αντίστοιχα της εφημερίδας ΕΚ, καταδικάστηκαν από το Πρωτοδικείο την 4^η Ιουλίου 2008 για παραβίαση του Αντιρατσιστικού Νόμου 927/79 μετά από άρθρο που δημοσιεύθηκε στον ΕΚ στις 18 Ιουνίου 2006 συμπεριλαμβάνοντας «φράσεις προσβλητικές για τους Ρόμα της Ελλάδος». Αθώωθηκαν μετά από έφεση την 24^η Μαρτίου 2009. Βλ. επίσης Navoth, «Antisemitism,» σ. 75-76, και http://cm.greekhelsinki.gr/uploads/2009_files/ghm1197_katadiki_zafeiropoulou_english.doc (τελευταία επίσκεψη 14 Φεβρουαρίου 2011).

- 48 Το άρθρο στην εφημερίδα *Άλφα Ένα* με τίτλο «ο Διάβολος στα Βαλκάνια» ανέφερε μεταξύ άλλων: «Εκείνοι που ενεθάρρηναν τους Αλβανούς Κοσοβάρους και δημιούργησαν το πρόβλημα αυτό, είναι οι Σιωνιστές της Παγκόσμιας Δικτατορίας της Νέας Τάξης»
 Βλ. http://cm.greekhelsinki.gr/uploads/2009_files/ghm1153_racism_trials_english.doc.
- 49 Ο.π. Βλ. επίσης
http://cm.greekhelsinki.gr/uploads/2009_files/ghm1155_mrgi_Plevris_trial_english.doc (τελευταία επίσκεψη 14 Φεβρουαρίου 2011).
- 50 Βλ. http://cm.greekhelsinki.gr/uploads/2010_files/ghm1290_areios_pagos_Plevris_english.doc.
- 51 http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/ecri/default_en.asp (τελευταία επίσκεψη 14 Φεβρουαρίου 2011).
- 52 Οι εκθέσεις του πρώτου κύκλου της ECRI ολοκληρώθηκαν στα τέλη του 1998, του δευτέρου στα τέλη του 2002, του τρίτου στα τέλη του 2007 και του τέταρτου κύκλου ξεκίνησαν τον Ιανουάριο του 2008. Βλ. <http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/ecri/Country-by-country/Greece/GRC-CbC-IV-2009-031-ENG.pdf>.
- 53 Ο.π. Η προηγούμενη έκθεση για την Ελλάδα του τρίτου κύκλου παρακολούθησης εκδόθηκε στις 8 Ιουνίου 2004.
- 54 Ο.π.
- 55 Στο Άρθρο 16 της έκθεσης αναφέρθηκαν οι ακόλουθες υποθέσεις: καταδίκες για τα άρθρα που δημοσιεύθηκαν στον *EK* τον Μάρτιο και Ιούνιο του 2006 (βλ. σημειώσεις 46-47 και το παρόν κείμενο στη σ. 9), και καταδίκη του Πλεύρη από το Πρωτοδικείο τον Δεκέμβριο του 2007 και αθώωσή του τον Μάρτιο του 2009. Αναφορικά με την τελευταία υπόθεση η αναφορά της ECRI γράφει: «Κατά το χρόνο συγγραφής της παρούσας, οι εκθέσεις δείχνουν ότι οι μη κυβερνητικοί οργανισμοί θα επεδίωκαν κάθε πιθανό ένδικο μέσο κατά της αθώωσης». Βλ. <http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/ecri/Country-by-country/Greece/GRC-CbC-IV-2009-031-ENG.pdf>. Για την ανάμιξη των τριών μη κυβερνητικών οργανώσεων, του ΕΠΣΕ, του ΚΙΣ και της Α.Π., για την παραπομπή σε δίκη υποθέσεων που σχετίζονται με την παραβίαση του Αντιρατσιστικού Νόμου, βλ. σημείωση 14 και παρόν κείμενο στη σ. 4. Αναφορικά με ένα άλλο πιθανό ένδικο μέσο κατά της αθώωσης του Πλεύρη, πρέπει να σημειωθεί ότι το ΕΠΣΕ υπέβαλε αίτηση στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ECHR) στο Στρασβούργο για λογαριασμό της Andrea Gilbert, ειδικού του ΕΠΣΕ σε θέματα αντισημιτισμού και Εβραία στην καταγωγή, με βάση ότι προσεβλήθη άμεσα από το υπό δίκη κείμενο. Η προσφυγή της Andrea Gilbert κατά της Ελλάδος, υπεβλήθη στις 4 Δεκεμβρίου 2009 και καταχωρήθηκε από το δικαστήριο ως Προσφυγή υπ' αριθμ. 67142/09. Έως σήμερα δεν έχει ορισθεί δικάσιμος. Οι πληροφορίες που αφορούν την ανωτέρω αίτηση παρασχέθηκαν στη συγγραφέα από το ΕΠΣΕ.
- 56 Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Πληροφοριών για Ρατσισμό και Ξενοφοβία (RAXEN) αποτελείται από 27 οργανισμούς που εργάζονται ως εθνικά παρατηρητήρια, ένα σε κάθε Κράτος-Μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα Εθνικά Παρατηρητήρια είναι υπεύθυνα για τη συλλογή πληροφοριών σε εθνικό επίπεδο. Το RAXEN είναι ένα από τα κεντρικά 'εργαλεία' του Φορέα Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA) για την παροχή προς την Ευρωπαϊκή Ένωση και τα Κράτη-Μέλη αυτής με αξιόπιστα και συγκρίσιμα δεδομένα σε ευρωπαϊκό επίπεδο για τον ρατσισμό και την ξενοφοβία εστιάζοντας ειδικά στον αντισημιτισμό. Βλ. <http://www.ces.lt/en/2008/02/raxen-%E2%80%93-european-information-network-on-racism-and-xenophobia/> (τελευταία επίσκεψη 14 Φεβρουαρίου 2011). FRA Εργασία, «Anti-Semitism: Summary Overview of the Situation in the European Union 2001-2007» (2008); http://www.efms.uni-bamberg.de/pubraxe_e.htm (τελευταία επίσκεψη 14 Φεβρουαρίου 2011).
- 57 Βλ. <http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/ecri/Country-by-country/Greece/GRC-CbC-IV-2009-031-ENG.pdf>.
- 58 Στην 3^η έκθεσή της, την προηγούμενη δηλ. έκθεση της ECRI, πρότεινε πιο εκτεταμένη αύξηση του ενδιαφέροντος και πρωτοβουλίες εκπαίδευσης δημοσίων υπαλλήλων, εκλεγμένων εκπροσώπων και πολιτικών σε θέματα ρατσισμού. Βλ. <http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/ecri/Country-by-country/Greece/GRC-CbC-IV-2009-031-ENG.pdf>.
- 59 Ο.π.
- 60 Βλ. σημειώσεις 11-12 και παρόν κείμενο στις σ. 3-4. Αναφορικά με το Πρωτοδικείο, το δικαστήριο κατέδειξε εξαιρετικά εχθρική συμπεριφορά προς τους μάρτυρες κατηγορίας και φιλικά προσκείμενη συμπεριφορά προς τον Πλεύρη. Όταν η δίκη ξεκίνησε τον Σεπτέμβριο του 2007, ο προεδρεύων δικαστής αμφισβήτησε την ανάγκη ύπαρξης μίας μη κυβερνητικής αντιναζιστικής οργάνωσης στη σημερινή Ελλάδα. Στη συνέχεια, τον Δεκέμβριο του 2007, με διαφορετική σύνθεση δικαστών, όταν ο εκπρόσωπος του ΕΠΣΕ, Παναγιώτης Δημητράς κατέθεσε στη δίκη και υπέστη επίθεση κατά την κατάθεσή του, ο νέος προεδρεύων δικαστής δεν διέταξε να συλληφθεί ο δράστης της επίθεσης για διακοπή των εργασιών και ασέβεια προς το δικαστήριο. Βλ.

- <http://antinazi.gr/english/frameup.htm>; Navoth, «Antisemitism», σ. 69-72 και http://cm.greekhelsinki.gr/uploads/2010_files/ghm1342_omct_ejc_wjc_trials_antinazi_ghm_kis_english.doc.
- 61 <http://www.worldjewishcongress.org/en/news/9770> (τελευταία επίσκεψη 14 Φεβρουαρίου 2011).
Βλ. επίσης Σημείωση 28 και παρόν κείμενο στη σ. 6.
- 62 Βλ. σημείωση 10 και παρόν κείμενο στη σ. 3. Κάποιος μπορεί να αναρωτηθεί εάν οι Έλληνες δικαστικοί λειτουργοί συμφωνούν έστω και με κάποιες από τις ιδέες που προάγει ο Πλεύρης ή απλώς κάνουν *τα στραβά μάτια* μπροστά στην πραγματικότητα; Έχουν υπάρξει αρκετές επιθέσεις σε εβραϊκά νεκροταφεία και μνημεία του Ολοκαυτώματος από την εμφάνιση του βιβλίου του Πλεύρη. Βλ. http://cm.greekhelsinki.gr/uploads/2009_files/ghm1153_racism_trials_english.doc; http://cm.greekhelsinki.gr/uploads/2009_files/ghm1152_jewish_ngos_antinazi_pantazopoulos_on_Plevris_trial_english.doc.
- 63 Βλ. Σημείωση 19 και παρόν κείμενο στη σ. 5.
- 64 http://cm.greekhelsinki.gr/uploads/2010_files/ghm1342_omct_ejc_wjc_trials_antinazi_ghm_kis_english.doc.